

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: _____

•••□•••

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Războiul și băncile noastre. — La început de an nou. — Economia de războiu a fostei Polonie. — De ce se scumpește viața. — Bursa în 1939. — *Cronica*: Simpla operațiune de transfer, nu constituie dovada vânzării. Natalitatea în alte țări. Producția zilnică de petrol a României.

Războiul și băncile noastre.

Dacă se poate spune despre bănci în timp de pace că sunt spinarea și osatura vieții economice, cu atât mai multă însemnătate are axioma aceasta în timpuri de încordare internațională și conflicte armate.

În timp de pace rolul de căpetenie al băncilor este, să adune capitalurile ca într'un rezervor, să le fructifice și să le distribuie pe felurite căi acelor cari au nevoie și posibilitatea de a se folosi rațional de ele. Ele sunt mai departe și un indemn pentru adunarea de economii și dezvoltarea spiritului de întreprindere.

În timp de războiu rolul lor are o însemnătate și mai mare. Prin existența și influența lor, ele sunt menite să întretină în public încrederea în stabilitatea relațiilor și structurii noastre economice. Publicul are nevoie de acest sprijin, cu seamă când alarmismul se răs-

pâdește și samănă îndoeli în sufletul oamenilor, mai cu seamă cu privire la avutul lor și la situația lor materială din viitor. Statul — în sfera lui de activitate — încă poate lua măsuri de reprimare pentru astfel de cazuri, dar exemplul hâncilor va fi totdeauna barometrul cel mai sigur după care publicul se orientează când e vorba de soliditatea și menținerea patrimoniului moral și material actual. Ele trebuie să pună în fața pesimismului, optimismul colectiv, care este o bază de redresare a activității naționale, și un izvor de rezistență pentru zile de grea cumpănă.

Dacă rolul acesta este important din punct de vedere mai mult psihologic, el poate deveni mai substanțial când statul are nevoie de sprijin material, cum e cazul în zilele noastre.

Încă și azi, când tunurile bubuesc, pacea este în gura futurora, și te cuprinde mirarea, cum de persoane serioase de pe amvonuri și estrade mai pot vorbi de pace. Pe cine vreau să ducă în eroare? La astfel de declamațiuni răspunsul cel mai bun și sigur este înarmarea. Înarmarea însă costă parale. Azi acele armate câștigă mai sigur bătălia, care sunt mai complet mecanizate. Echipamentul acesta tehnic constituie azi pentru popoare sarcina cea mai formidabilă, deoarece înzestrarea lui cere sume enorme, care se store din contribuabil în formă de impo-

zite și taxe care lovesc deopotrivă pe cel bogat ca și pe cel sărac.

O formă mai umană a procurării de mijloace pécuniare pentru stat, este lansarea de împrumuturi care fac apel în mod natural, la cetățenii mai înstăriți. În domeniul acesta rolul băncilor este covârșitor, și ghișeurile lor sunt pentru apărarea țării tot așa de importante ca tranșeele. Ele conduc în campania de înzestrare cu armament și alte mijloace de rezistență prin semnarea sumelor necesare pentru acest scop. Ele sunt primele care prin patriotismul lor oferă exemple demne de urmat pentru public.

Dar acțiunea băncilor nu se mărginește numai la sprijinul financiar direct pentru procurarea de material de războiu. Războaiele nu se poartă azi numai cu armele. Iată de exemplu chiar războiul actual. Pe frontul de vest unde armatele stau față în față de luni de zile, activitatea este mică. Cu atât mai mare este ea în domeniul economic. Fiecare dintre beligeranți se năzuiește a nimici rezistența contrarului prin împiedecarea adversarului de a se aproviziona cu materiile prime necesare funcționării normale a aparatului economic. Zilnic se scufundă de ambele părți zeci de mii de tone de mărfuri destinate consumului direct sau fabricilor. Atunci ce se poate face pentru continuarea câtuși de cât normală a vieții economice?

Beligeranții caută să susțină funcționarea normală a economiei prin mijloace interne proprii. În relațiunea aceasta iarăși băncilor le revine rolul salvator. Pe lângă materiile prime și brațe îndemânaticе, mai trebuiesc și mijloace materiale pentru susținerea producțiunii; trebuiesc bani. De aceea băncilor ar trebui să li sădea toate înlesnirile și posibilitățile pentru salvarea încrederii și susținerea creditului. Fără credit nu se poate închipui o viață economică viguroasă și potrivită cerințelor vremurilor grele prin cari trecem. Măsurile de luat în privința aceasta, fiind de un domeniu care cuprinde toată țara, nu și le poate asuma decât statul.

Trebuie să ne dăm seama că problemele de rezolvat sunt foarte multe și grave. Cu toate sforțările autarhice, interdependența statelor este și azi așa de mare, încât avem un vast cadru de realizări posibile. Parte din acestea au și fost realizate,

grație solitudinii pe care o dovedește conducerea noastră financiară.

Acuma când menținerea neutralității noastre necesită o pregătire militară mai formidabilă ca ori și când, băncile noastre au răspuns din plin la apelul făcut pentru semnarea bonurilor pentru înzestrarea armatei. Au dovedit și cu prilejul acesta un patriotism și simț de răspundere înalt; un motiv mai mult, ca cercurile conducătoare să le acorde și în viitor cel mai larg sprijin, ca unor factori de cea mai mare importanță pentru apărarea națională.

M.

La început de An nou.

Băncile românești din provinciile cis-carpătine au luat ființă în vremurile eroice, în vremurile de organizarea rezistenței noastre contra năzuințelor opresorilor multisecolari de a ne desființa, în vremurile de luptă disperată pentru afirmarea drepturilor noastre la viață. Ele sunt rezultatul unor eforturi colective a unui popor sărac, dar cu un moral ridicat, căci lupta pentru o cauză dreaptă, pe care nu i-o puteau contesta nici adversarii.

Nici azi, după două decenii de libertate, puterea financiară a acestor bănci, — calculată la baza aur, — nu s' poate asemăna cu aceea din vremurile robiei, cari suntem bucuroși, că au rămas păruț. De o parte criza fatală, prin care a trecut moneda noastră națională, ca urmare a războiului și a sacrificiilor speciale reclamate de organizarea țării întregite; de altă parte, haosul din politica oficială monetară a statului, haos produs de prăpastia de concepții a diferitelor guverne de partid, — au contribuit în proporția degringoladei monetare, la diminuarea forței economice a băncilor.

Conducătorii băncilor din provinciile eliberate, neexperimentați și nepregătiți pentru a face față unor probleme atât de grele, și cari fiind creșcuți în altă mentalitate, nu s'au putut orienta în acel haos de lupte politice, pentru a putea salva de depreciere capitalul societății băncilor lor.

Cu alte ocazii am arătat, că mai mare decât paguba materială, a fost cea morală. Mai ales după aplicarea Legii conversiunii datorilor, prestigiul băncilor a suferit foarte mult. — Toate măsurile legislative luate, pentru refacerea acestui prestigiu compromis nu au dat rezultate satisfăcătoare. Depunătorii au rămas în cea mai mare măsură înstrăinați de bănci, iar acționarii păgubiți definitiv nu mai vreau să-și plaseze avutul lor în acții. Azi nu ar mai avea curajul cineva de a lansa o subscripție publică pentru sporirea capitalului unei societăți pe acții sau să creeze chiar o bancă nouă. Încrederea publicului în societățile anonime peste tot a dispărut aproape cu totul.

Nici înălțătorul congres dela Cluj, când după tradițiile străvechi, Biserica românească de ambele confesiuni a venit în sprijinul cauzei drepte a băncilor noastre, nu a făcut să dispară neîncrederea. — Băncile au fost și pe mai departe obiectul de hulă publică al unor cercuri politice, cari practicau demagogia.

De ori câte ori facem comparația între trecutul și prezentul acestor bănci românești, fără să vrem, ne cuprinde un sentiment de amărăciune. Atunci în vremurile atâtor umilințe, a nesfârșitelor restrângeri și renunțări; când ne aflam față în față cu un adversar mai puternic, care avea la îndemână, împotriva noastră, întregul aparat al statului, atunci în modesta noastră viață publică stăpâna o ierarhie solidă, rolurile erau bine definite, atribuțiile și sferile de activitate erau cinstite, era mai multă omenie; se putea apela mai ușor la concursul obștesc. — În vremurile de libertăți aproape nu se mai construște din inițiativă particulară, ci așa zicând toată lumea așteaptă să facă totul statul. Azi constatăm un foarte primejdios indiferentism față de problemele obștești.

Atunci rolul băncilor noastre era cu mult mai important. Un conducător de bancă prin însăși această situație era și o personalitate de mare și necontestată autoritate. A fi membru ales într'un consiliu de administrație ori în comitetul de cenzori al vreunei bănci, era

o cinste deosebită. Când cineva intra în biroul unui director de bancă, pentru a solicita un împrumut, intra cu mai mult respect, de cum poți constata azi în unele cazuri, la celce intră într'o biserică. (Să ni se ierte comparația). Dar peste tot, după cum spuserăm mai sus, ierarhia socială era cu mult mai respectată în toate domeniile, de cum este ea azi.

Nu plângem după acele vremuri! Dacă reamintim acum la începutul unui Nou an unele lucruri și dacă recapitulăm acele afirmațiuni din diferite articole apărute în aceasta revistă, o facem cu alte intenții. Vrem să arătăm, că rolul și rostul acestor bănci românești nu a fost înțeles și nu este înțeles nici azi! — Suntem tratați ca simple societăți anonime, ca și ori care altele, și nu se ține socoteală de mobilizarea morală, ce a stat la baza înființării acestor bănci românești.

Noi, aceea mână de oameni, cari fiecare au câte o profesiune oarecare, colaborând cu scrisul nostru la susținerea acestei reviste, pentru a apăra o tradiție, de care știm că avem trebuință, — nu avem ambiții personale ori scopuri egoiste, ci dorim să legăm trecutul glorios al băncilor românești din Ardeal, Banat și Crișana, de un viitor mai demn, înfruntând toate dificultățile prezentului. Simțim, că mai presus de capacitatea noastră de a purta condeiul avem autoritatea morală, de a vorbi răspicat, cu atât mai vărtos, fiindcă în coloanele acestei modeste reviste au fost criticate toate relele vieții noastre publice, toate greșelile și defectele partidelor, și avem azi tot dreptul, de a ne bucura de îmbunătățirile, ce s'au produs în ultimii doi ani.

În pragul anului nou avem două modeste dar legitime dorințe; să li se facă băncilor românești de dincoace de Carpați dreptate, și în noua ordine, ce se crează în țară pe baza constituției din 1938, să li se dea rolul solicitat, și pe care-l merită în viața social-economică a țării.

VERAX.

Economia de războiu a fostei Polonie.

Prin economie de războiu s'a stabilit a se înțelege starea economică a unui stat, predominantă de pregătire în vederea unei cât mai mari rezistențe în cazul unui conflict armat.

Manifestările caracteristice ce disting economia de războiu de aceea de pace, se vor preciza însă în timp ce realitățile le vor evidenția. Dar înfățișarea ce tinde a avea majoritatea economiilor naționale este doveditoare cât privește actualitatea acestei forme economice.

Economia de războiu se prezintă sub aspect camuflat în faza pregătitoare a războiului sau în timpul măsurilor luate în scopul neatârării economice. Economiile independente putând face față fără greutate necesităților ce un războiu le impune.

Totuși, aspectul camuflat este trădat de accentuarea unor fenomene economice, cum sunt *mijloace autarhice*, înmagazinarea (stocarea) de materii prime și de mărfuri, adoptarea celor mai ingenioase mijloace pentru explorarea și exploatarea resurselor proprii, reglementarea și asigurarea muncii în vederea unei permanente măriti a producțiilor, mai ales a capacității industriilor de războiu, măsurile de suprimare sau schimbare a obiectelor unor industrii etc. Iată deci, ce pot indica încotro îndeamnă ritmul, poate chiar mai viu, al vieții economice.

Faza de susținere a războiului pretinde stării economice o structură corespunzătoare, o *economie de războiu*. De felul cum ea va fi organizată și de modul cum ea va funcționa depinde în bună parte victoria sau înfrângerea. Disponibilitățile de materii prelucrabile și capacitatea industrială sunt decisive pentru structura mai puțin sau mai mult solidă a economiei de războiu.

Inexistența Poloniei se datorește — în afara unor criticabile tactici militare de opunere și respingere a ofensivei germane — neglijențelor de împuțernicire, consolidare a propriei sale economii cu bogățiile naturale disponibile și de adaptare la starea de conflict armat.

Câteva constatări în acest sens le exprim convins fiind că rostul lor nu va fi numai de a flutura un exemplu trist ci vor servi explicație unui neasemănător dureros destin.

Polonia cu o întindere de 388 mii km² și cu o populație de peste 32 mil. locuitori, stătea între țările considerate mari puteri și cele mijlocii. Nizuința ei însă, era vădit manifestată spre câștigarea consideratei celor dintâi, fapt dovedit de stăruințele depuse în vederea creerii și asigurării dezvoltării portului

Gdynia, care după abia 20 ani egala importanța comercialului port Danzig. Nu este mai puțin adevărat că la grăbirea dezvoltării înfloritoare a Gdyniei a contribuit și deplasarea comerțului exterior polon, care din cauza blocărilor în Germania, luă drumul Angliei și Franței prin portul amintit.

În structura fostei economii poloneze stăruia o neînțeleasă contradicție. Câtă vreme în statele agrare din est și cele mai multe din sud, aproape o treime din populație este activă în industrie, în dispăruta Polonie abia 15% din locuitori erau ocupați în ateliere și în industrii. În multe regiuni însă procentul era mult mai scăzut, astfel în voivodatele estice abia 6—7%, iar în partea Vilnei chiar numai 4%.

Contradicția izbitoare consta în lipsa practicării complimentarismului posibil între partea vestică industrială și regiunea estică curat agrară. Consecința era cea firească, slabă putere de achiziție.

Întreprinderile industriei grele se găseau în regiunile bogate în cărbuni, în Silezia Superioară, Dombrowo și Cracovia. Alte fabrici importante au fost statornicite în mijlocul țării, la Radom și Kielce. Industria prelucrătoare a textilelor avea ca centre Lodz, Bielitz și Bialystok, iar industria chimică se afla în Lodz și Lemberg.

Insuficienta industrializare polonă se observă din comparația consumului ei de cărbune față de acela al statelor vest-europene.

În anul 1934 revenea în Polonia pe cap de locuitor numai un consum de 470 kgr. cărbuni, în vreme ce în Anglia consumul raportat se cifra la 3.600 kgr., în Germania la 2.050 kgr. și în Franța la 1.800 kgr.

Privit consumul de cărbune al Poloniei din acelaș an, la cele patru părți ale țării, se disting clar deosebiriile dintre o regiune și cealaltă.

Atunci, când în Polonia vestică consumul de cărbune era de 1.352 kgr. pe cap de loc. și în Polonia centrală de 340 kgr., în sudul Poloniei reprezenta abia 174 kgr., iar în partea estică chiar numai 21 kgr. Nu trebuie însă trecut cu vederea că în aceste ultime regiuni lemnul, pe lângă turbă, din cauza abundenței, constituia un important combustibil casnic. Cu tot acest supliment, situația nu se schimbă cu nimic atâta vreme cât consumul cărbunelui rămânea încă neproportionat față de cerințele unei economii pretențioase.

Contrastul izbitor al slabei puteri de cumpărare dintre regiunea estică și cea de vest s'a datorat lipsei măsurilor de întregire, de completare a nevoilor contractare cu posibilități opuse. Din cele 3,3 milioane exploatare agricole, 34% erau de gen „pitice“, iar 31% mici economii agricole de 2—5 ha. În voivodatele sudice „exploatarele pitice“ erau și mai numeroase, reprezentând 54% din totalul exploatarelor.

Consecința acestei fărâmișări a proprietății funciare nu putea fi decât un sigur indiciu al existenței

unui plus de populație fărâneasă. De fapt unele statistici socotesc evaluarea surplusului la numărul de 8 milioane polonezi.

Ce altă existență omenească ar fi trebuit oferită acestui capital uman decât aceia pe care activitățile industriale o pot da? Dar din expunerea ministrului economiei poloneze Kuriakowski din 5 Dec. 1935 rezulta destul de categoric că industria poloneză existentă nu este în stare să absoarbă numărul covârșitor de mare al suprapopulației rurale. Și acest fapt trebuia să aibe ca urmare logică și importantă, *redusa putere de rezistență în războiul cu fatal sfârșit*. Faptul s'a întâmplat de altfel și cu Rusia în războiul mondial, când din cauza neîndestulătoarei industrializări, nu a putut să-și îngrijească frontul cu arme și muniții, cari necesită pe lângă industrii de acest fel și oameni de această ocupație.

Polonia a intrat în războiul contra Germaniei dispunând de o armată ce număra peste 3 milioane și jumătate ostași, cu 1500 avioane, cu 600 tancuri, cu peste 11.000 mitraliere și cu aproape 1800 tunuri, deci cu mijloace cari conștient folosite nu ar fi însemnat capitularea ei atât de repede, însă nici nu iar fi îngăduit o durată prea lungă a ostilității, căci pierderile de material ce le-ar fi suferit, nici cu eforturi din cele mai ostentive nu le-ar fi înlocuit.

Regimul polonez își dădea bine seama de acest fapt ce rezida în insuficiențele economiei poloneze. De aceea a căutat încă din timp să creeze împrejurul orașului Sandomir un adevărat câmp industrial, mai ales că această regiune aflătoare între Vistula și San, la apreciazabilă depărtare de frontieră, părea mult ferită de eventuale atacuri inamice.

Cuprinsă între puncte importante Varșovia, Kielce și Lublin, această regiune este multora cunoscută sub numele „*triunghiul siguranței*“. Planul acesta de industrializare a Sandomir-ului, a cărui executare urma să se desăvârșească timp de 10 ani, a fost conceput nu numai pentru motive de apărare contra amenințărilor simțite, ci urmărea și rezolvarea acelei permanente grele probleme întrebuintarea acelor care gospodăriile fărânești se prezintă congestionate.

Nu numai importante sume de bani trebuiau investite în numeroasele construcții industriale, dar se impunea absolut necesar îmbunătățirea rețelei de circulație, care înainte de toate nu era capabilă să înlesnească transporturile necesare dela un loc la altul. În timp ce Germania, înainte cu doi ani dispunea la 100 Km². de 14,6 km. cale ferată și 46 km. șosea, Polonia avea la aceeași întindere numai 5,2 km. cale ferată și 15,3 șosele. Din 59.000 km. șosele poloneze numai 10.000 km. erau potrivite circulației automobilelor.

Tot atunci, în Germania se găseau peste 20 000 locomotive, 64.500 vagoane pentru persoane și 575.000 pentru mărfuri, iar Polonia abia număra 5300 loco-

motive, 12.000 vagoane pentru persoane și 159.000 vag. pentru mărfuri. Dela 1919 Polonia a construit 1743 km. linie ferată, din care 800 km. numai aceia carboniferă, dintre Kattowitz și Gdiniya, rămânând abia 900 km. pentru restul destul de întins al țării. Dar mai trebuie notat că viteza circulației este mult redusă față de aceia a altor state. Viteza pe oră nu depășește niciodată 60 km.

Cât privește șoselele nouă construite în ultimii 15 ani e de remarcat numărul de 1700 km.

O consecință a rețelilor drumuri de comunicație a fost și proporțiile mici a motorizatorilor. În timp ce în Germania la 10.000 loc. se venea 244 automobile în Polonia reveneau numai 12. În Polonia circulau aproximativ 32.000 automobile, deci nici măcar atâtea câte existau în Hamburg.

Nici în privința rețelei fluviale de comunicație nu pot fi spuse lucruri mai bune.

Cu o insuficientă industrie, cu o rețea de comunicație neîndestulătoare și cu lipsa măsurilor organizatoare fosta economie poloneză prezintă exemplul plauzibil al statului menit să confirme cruda realitate a necesității actuale a economiilor de războiu.

ALDEA OVIDIU DUMITRU.

De ce se scumpește vieața.

Am vorbit într'o cronică apărută acum câteva zile despre noul val de scumpete abătut asupra Ardealului. Vom căuta să lămurim astăzi unele din cauzele speculei. Menționăm în primul rând pe cele speciale, fiindcă, la motivele în deobște cunoscute se adaogă în provincia ardeleană și unele cu caracter local.

Astfel, o anchetă ministerială ar descoperi lucruri foarte ciudate. Întâiu, că legea speculei a fost inoperantă. Știe toată lumea ce dispozițiuni severe cuprindea ea, și cum în Septembrie când s'au adus la cunoștința publicului sancțiunile și procedura rapidă, ele ni se destăinuiau ca lovituri de bici împotriva speculanților. După câteva zile însă, legea a alungat din cuprinsul ei orice spaimă. În loc de reprimare, prețurile producției alimentare s'au scumpit cu 15 la sută. Severitatea opera cel mult la periferiile piețelor: organele de control trimițând în judecată o precupeață, care vindea untul cu câțiva Lei mai scump, sau un jăran nenorocit venit la târg cu două trei perechi de găini. Adevărații speculanți, marii conspiratori împotriva consumatorilor coalizați în trusturi, n'au fost și nu sunt cătuși de puțin deranjați.

Ba ceva mai mult, legea rămâne sfidată în conținutul ei cel mai precis. Se prevede anume, afișarea prețurilor sub o pedeapsă de zeci de mii Lei. Ei bine,

sunt zeci și sute de firme în Ardeal, care nu s'au gândit să respecte nici această dispozițiune elementară, deși ea nu conține un element direct de reprimare. N'au luat cunoștință de dispoziția legii, tocmai speculației cei mai verosi.

Se mai impune apoi, în modul cel mai clar, controlul prețurilor. S'a aplicat oare acest control? Nu. Căci, pus în funcțiune sistemul de verificare a facturilor, s'ar fi putut stabili că există articole alimentare importate în valoare de aproape un miliard de Lei, cu prețurile din 1938, și prin urmare scumpirea lor nu e cu nimic justificată.

Dar, avem a doua lege a speculei, mult mai drastică. Știți care este efectul ei aici? Exact în ziua când a fost anunțată prin radio, un nou val de scumpele a cuprins toate orașele provinciei. La Cluj, kilogramul de untură a ajuns 100 Lei. La Brașov un ou se vinde cu 4 Lei. La Sibiu, prețul cărnii a fost majorat cu încă 3 Lei la kgr.

Există în Ardeal un adevăr crud, care trebuie spus. Sancțiuni mult mai severe decât cele împotriva speculațiilor trebuie prevăzute pentru organele însărcinate să apere consumatorul. Aceste organe sunt inexistente, iar speculația a fost lăsată să ia proporția celei mai grave probleme sociale, fiindcă în aparatul vieții administrative nu toți funcționarii simt povara speculei. Pentru o astfel de categorie, strădaniile guvernului de a înfrâna scumpirea vieții se reduc la o ficțiune.

Să nu-și facă nimeni nicio iluzie, că în provincia ardeleană se va putea înfrâna speculația atâta vreme cât nu se vor fixa răspunderi administrative.

Apoi, scumpirea vieții va merge crescând dacă nu se va recurge la soluții radicale. Și care pot fi ele? Două măsuri dintre cele mai simple, se pot aplica imediat și cu efecte mulțumitoare.

Primăriile să deschidă piețele producătorilor dela sate, pentru ca aceștia să aprovizioneze direct populația urbană. La nevoie, să organizeze transporturile și să reglementeze vânzarea anumitor produse de strictă necesitate.

În al doilea rând, să înceteze eliberarea brevetelelor pentru comerț. Astăzi fiecare produs țărănesc trece prin cel puțin trei mâini, iar numărul intermediarilor crește cu o mie în fiecare săptămână. Statul câștigă prea puțin din impozite ca să poată deschide o epocă de aur speculațiilor, care după trei luni după declararea războiului încep să exaspereze populația provinciei.

Se impune tot atât de grabnic un control al exportului. Cum Ardealul are o producție alimentară su-

perioară, comerțul cu străinătatea se aprovizionează mai mult de aici. În plus, exportatorii se folosesc și de avantajul că reduc cheltuielile de transport prin scurtarea drumului până la frontieră.

De asemeni, e cazul să vorbim și despre un export clandestin. Zilnic din orașele ardelenene și în special dela Brașov, Sibiu, Timișoara, Mediaș și Sighișoara, se trimet în străinătate cantități apreciabile de unt, salam și alte alimente, în forma unor plicuri și colete poștale de 100 gr. Unii și-au făcut chiar o îndeletnicire rentabilă din acest export clandestin.

Desigur, statul s'a gândit la opera umanitară, admitând transportul prin plicuri poștale peste frontiere. Însă, îngăduința a degenerat acum în abuz. Sunt oameni care se cred îndreptățiți de a face din ghișeele noastre poștale colete de transporturi, transformând o excepție, într'un sistem organizat de aprovizionare a străinătății.

Credem, că nu trebuie să pledăm prea mult spre a convinge direcția poștelor de a lua măsurile necesare pentru desființarea exportului clandestin de alimente.

(„Universul“).

V. M.

Bursa în 1939

Anul 1939 a fost foarte capricios cu deținătorii de capitaluri mobile.

Schimbările survenite în harta Europei, războiul izbucnit între marile puteri, dar mai cu seamă intrarea în acțiune a Rusiei Sovietice și știrile alarmante din Martie, Septembrie și Noiembrie crt. despre amenințarea frontierelor noastre, a băgat spaimă în deținătorii noștri de capitaluri.

La alarmarea burselor și a stațiunilor de radio din străinătate, deținătorii noștri de valori mobile în toate trei rândurile au aruncat valorile lor pe piață în modul cel mai ușuratic, la cursuri de panică, ca apoi peste câteva zile, văzând că România — cel puțin pentru moment — nu este amenințată, să le răscumpere la cursuri mari, cauzându-și noui pagube.

Un aspect, al speculei burstere din anul 1939.

Războiul început, România s'a declarat neutră, consolidând încrederea capitaliștilor. Conjunctura războiului a început să-și arate roadele: toate bunurile au început să se scumpească, puterea de cumpărare a banului reducându-se simțitor. Teama pentru ziua de mâine, a produs ne-

cesitatea plasării urgente, a capitalului în numerar. În această stare de spirit cea mai bună conjunctură au avut-o produsele petrolifere. În foarte scurt timp prețurile acestora s'au dublat.

Aceasta era starea de spirit, când în partea a doua a lunii Septembrie au început să fie cumpărate masiv hârțile petrolifere, la început cele exotice. Până la finele lunii Octombrie a durat pomparea aceasta masivă a petroliferelor țeftine de pe piață, trăgând în sus și cursul celorlalte valori.

Situația la 1 Noiembrie era:

Astra Steaua Concordia I. R. D. P. Bloc Mica						
dela 15/IX	770	280	415	193	87	54 900
la 1/XI	1085	475	645	327	210	150 1500

Până la această dată majoritatea cumpărătorilor la țeftin, au țeftit din marfă.

La începutul lui Noiembrie s'a lansat secretul în public, că firme germane volesc să pună mâna pe I. R. D. P. și Petrol Bloc. Bursterii țeftiți din marfă au început să cumpere din nou, primele câștiguri au deschis poște noi de câștig. Publicul mare a început să se intereseze tot mai mult de bursă, cumpărările erau tot mai insistente, fierbințeala maselor adunate chiar din provincie creștea mereu. La 15/XI în bursa oficială starea era următoarea:

Astra Minter Steaua Concordia I. R. D. P. Bloc Mica						
1670	650	730	850	430	315	1510

cursuri dovedite ulterior ca normale.

În acea zi masele de lume erau așa de compacte în jurul bursei, că împiedecau complet circulația. În târgul liber după bursa din 15-lea, lumea era așa de nerăbdătoare, că vânzătorii dis-părușeră și pentru Astra de ex. se punea 200 Lei mai mult, iar pentru Minter, I. R. D. P. câte 100 Lei mai mult peste cota oficială. Ziua de Joi 16 Nov. a fost fatală. De dimineața publicul mare a asediat bursa — astfel, că Comitetul bursei a adus un ploton de jandarmi pentru asigurarea circulației. — Toată lumea se îmbulzea să cumpere la orice preț. Cursurile au atins:

	Astra	Steaua	Concordia	Minter
Lei	2500	1100	1300	970
	I. R. D. P.	Bloc	Mica	
Lei	660	500	1800	

Prin această încordare lumea și-a destins nervii, dovada este, că Vineri în 17 Nov. cursurile au cedat cu peste 20%.

În târgul liber de Vineri și Sâmbătă, interesul au forțat din nou piața, refăcând cursurile

aproape în întregime, la nivelul de Joi. Bursa oficială de Luni și zilele următoare le-a dărâmat treptat spre stupefacția celor păcăliți.

Alt aspect al spelei burstiere din 1939.

Reacțiunea firească a bursei contra nebuniei publicului a fost agravată de știrile transmise de Londra, că hotărârile noastre ar fi periclitate din partea Rusiei. Ca și în Septembrie, când Rusia a intrat în Polonia, lumea a început să fie slăbănătită de frica războiului și să vândă pe această temă.

În ziua de 15 Dec. cursurile au ajuns:

Astra	Steaua	Concordia	Minter
1250	600	700	420
I. R. D. P.	Bloc	Mica	
290	150	1300	

Desmăntirea oficială rusă a știrilor, asigurări că nu suntem expuși, au refăcut prompt încrederea. Cumpărările au început să fie iar masive însă prudente și cu cursuri liniștite. S'au refăcut bineșor petroliferele, de rândul acesta însă atențiunea principală a fost îndreptată spre acțiunile Industriale și Transporturi: S. R. D., Mica, Te-lefoane, Letea, S. T. B., Reșița, etc.

La finele anului cursurile erau:

Astra	Minter	Steaua	Concordia
1620	600	720	880
I. R. D. P.	Bloc	Mica	
445	220	1500	

Nu am amintit nimic despre rente, acestea fiind ferite de jocul de bursă, grație controlului permanent, ce-l exercită Banca Națională asupra târgului efectelor. Împrejurarea îmbucurătoare, că în anul 1939 nu a trebuit să intervină cu capital pentru susținerea rentelor, apoi rentabilitatea de 7—9%, fac din rente cel mai ideal plasament, cu toată mica scădere ce au suferit-o în 1939 și care la cea mai mică cerere mai insistență își va reveni.

Reprivind toate acestea, trebuie să recunoaștem, că cursurile actuale nu sunt de loc exagerate pentru plasarea de numerar, mai ales, că veniturile întreprinderilor vor fi foarte satisfăcătoare pe anul 1939.

Panica războiului însă, va mai face victime și în anul 1940. S'a văzut cu câtă ușurință dărâamă această panică, dela un moment la altul, cele mai promițătoare combinații burstiere.

Remizier.

CRONICA.

Simpla operațiune de transfer nu constituie dovada vânzării. Decizia în acest sens a fost pronunțată de curtea de apel din Bucuraști s. IV. — sub președinția dlui Em. Bădărău — în procesul dintre Ministerul Finanțelor (ca recurent) și Creditul Minier s. a. (ca intimat) și rezolvă următoarea situație:

Fiscul descoperise în registrul de acționari al soc. Petrol Govora că s'a operat un transfer de acțiuni pe numele intimatului.

A considerat, de aceea, că operația transferului dovedește implicit vânzarea însăși a acțiunilor, și în consecință a aplicat titlului sancțiunile prescrise de art. 30 pct. 2 și 48 din legea timbrului pentru neplata cuvenitelor taxe.

Instanța de apel a anulat însă procesul verbal de contravenție dresat în cauză; iar Curtea de casare respingând recursul fiscolei contra acestei hotărâri i-a confirmat temeiurile, pentru considerațiunile de drept, de mai jos:

Având în vedere că se constată că în speță s'a făcut dovada că a avut loc numai operarea transferului acțiunilor apelantei în registrul de transferuri al societății Petrol Govora; dar cu nimic nu se dovedește că acțiunile prevăzute în procesele verbale de contravenție au fost transmise de apelantă prin „vânzare“ ca astfel să poată fi vorba de plata taxei proporționale prevăzută în art. 30 par. II care se ocupă numai de „vânzarea“ de acțiuni.

Că pe de altă parte, nici de violarea art. 48 din legea timbrului nu poate fi vorba, deoarece instrumentarii pentru a fi putut constata contravenientă pe apelantă, trebuiau, în prim rând, să facă investigațiuni la cumpărătorii acțiunilor, spre a vedea dacă ei posedă borderourile timbrate sau însoțite de hârtiile timbrate de plata taxei proporționale de vânzare, borderourile neputându-se afla în posesiunea intimatului, pe care dimpotrivă legea o obligă să le dea cumpărătorilor și nici în posesiunea soc. „Petrol Govora“, emitenta acțiunilor în discuțiune.

Astfel fiind, recursul este neîntemeiat și se respinge ca atare.

Natalitatea în alte țări. Fenomenul descreșterii natalității constatat încă dinaintea războiului la mai toate popoarele din occidentul Europei, stârnește îngrijorări în aproape fiecare țară. Dăm mai jos date asupra creșterii populației în principalele țări europene:

	Acum 80 ani	Azi
Franța	38	42
Anglia	23	47

Germania	39	79
Italia	24	44
Japonia	32	71

NB. Cifrele sunt date în milioane.

De curând, Reichul a organizat în toată țara și în special la Berlin un festival în care sau oferit premii mamelor trecute de 70 ani. La Berlin sunt 6100 mame cu 8 copii; 6100 mame cu câte 6—7 copii; 9500 mame cari au 4—5 copii. S'a mai stabilit că în tot Reichul sunt foarte multe femei cari au câte 16—19 copii. S'a văzut că numai în districtul Berlin—Charlottenburg sunt 2 mame cu 20 copii, iar la Kreuzberg o femeie cu 25 copii.

Producția zilnică de petrol a României.

Prețurile se mențin neschimbate la intern. Producția zilnică medie de petrol se menține la 1.700 vagoane, cu următoarele debite:

Astra Română, 348; Concordia, 231; Româno-Americană, 215; Steaua Română, 188; Columbia, 167; Unirea, 154; Creditul Minier, 84; Prahova, 77; I. R. D. P., 40; Petrolul românesc, 27; alte societăți; 54¹/₂ vagoane.

În producția europeană, pe primele 6 luni ale anului 1939, România ocupă locul al doilea (după Rusia), cu o medie de 1.710 vagoane pe zi, față de 1.811, în 1938.

M A Ș I N I

DE SCRIS

Hermes Baby

„ Media

Kappel Standard

„ Portativ

Cu prețul original la

Librăria „Dacia Traiană“ S. a.

Sibiu - Piața Uniri 7 - Telefon 168